

ACC. NR. 2479

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: SKÅNE Upptecknat av: Kjell Hagberg
Härad: FROSTA Adress: _____
Socken: S. RÖRUM Berättat av: Nils Persson
Uppteckningsår: _____ Född år _____ i _____

Uppteckningen rör Se REG. Sid 18

Skriv endast på denna sida!

18 sid

Landskap: *Skåne* Socken: *S. Rönne*Fullständigt namn: *Nil Persson*Född den *1854* på *N. Melby socken* (gård eller by)i *N. Melby socken* (socken och landskap)
Yrke: *Lantbrukare* Bisyssla:Bosatt å följande platser: *N. Melby in till 25 års ålder**Flyttad till S. Rönne. Var under
många år Röntgärdare.* (socken, landskap, tid)Bor nu *Hogestad, S. Rönne*
(gård eller by jämte postadress)

Faderns namn: född

Moderns namn: född

Sedan huru länge är släkten känd: a) fädernet? b) modernet?

Närmare upplysningar om släkten:
(t. ex. inflyttning, yrken m. m.)

Sagesmannens barndom: (el. upptecknarens) (sysselsättning, syskon)

skolgång

Läsning:

(böcker, tidningar m. m.)

Resor:

Har sagesmannen sina hågkomster efter vissa personer? Vilka?

(el. upptecknaren)

Deltagande i föreningslivet:

Förtroendeuppdrag:

Övriga upplysningar:

Död den

(år och dag)

Ant. av

Dessa uppgifter ha insänts av:

Karin Högberg

(namn och fullständig adress)

år

2479

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Gloggsoen

Gloggsoen

Den onda andemakten kunde visa sig för folk såsom
en gris, som de kallade "gloggsoen". Hon såg ut precis
som en vanlig gris, men det var farligt att se henne,
för de kunde bli sjuka efteråt.

Ståne
Frosta
Rönne

2479

P. Jell Hagberg
Ber. Pils Persson

2.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Vårarbete

När de skulle begynna att köra om våren, skulle de ge dragaran - hästar och oxar - av julkakan och julölet, ty då bleve de kraftiga.

Vårarbete

Plöjning

Sådd

När löven började att spricka ut, var det tid att så, likaså när tornbaggen hade lus: "Nu har tornbaggen så mycket lus, så att nu är det tid att så", sade de.

När grodorna ~~läk~~^{le} leket för andra gången skulle de så kornet.

Det ansågs bäst att så i nedan. Särskilt var ~~det~~ detta fallet med ärterna. Sådades de i ny blommade de så myc-

Skåne
Frosta
St. Rörum

2479

Yt. Kja Hagberg

3

Per. Mrs Jensen

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

ket.

Linnet skulle helst sås Bedadagen, men var Beda en söndag skulle det sås sedan på måndagen, ty söndagen hölls förr i helgd mer än nu.

Kornet såddes den 6:te juni, om väderleken tillät det.

I allmänhet skulle såningen utföras av den äldste, men några särskilda seder och bruk i samband med såningen har ej hört talas om.

Blev det en låg mista, sades det att någon skulle dö. Den långa och smala mistan betydde alltså en likkista, men var mistan kort och bred, så betydde det en vagga - ett barn skulle födas.

Min mamma hade för sig, att de kunde häxa växten för varandra.

S. Rönn, Sk.

2479

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

4.

Julbruk

På julbordet stodo två ljus - fars och mors ljus.

Dens ljus som först brann ner, skulle först dö.

Julbruk

Fars och
mors ljus

Askan

Julaskan jämnades julaften och på juldagens morgon

såg man efter i askan, om det syntes några figurer. Fanns

det en fot skulle någon födas i familjen, men såg ~~max~~

man en hand , skulle någon dö.

2479

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

5

Drake

Drake

En man har berättat för mig att det på hans ägor
fanns enskatt nergraven och att en drake vaktade denna.
På ett ställe hade han sett en massa snokar och andra
ormar hänga på buskarna och han misstänkte, att en skatt
låg begraven där och att den som grävt ner skatten över-
låtit åt de onda andemakterna att vaka över den. Mannen
vände sig till en klog och frågade honom om där fanns
någon skatt nedgraven. Den kloge svarade, att det fanns
en järnkista där, men att de som ville gräva upp den,

2479

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

inte fick säga ett ord. Ägaren tog då med sig en annan
karl och började gräva, och mycket riktigt de träffade
på en kista av järn. Karlen, som hjälpte till, utbrast
då: "Nu skall du upp din ..." , och så la han till några
svordomar. Men då sjönk kistan tillbaka ner i jorden
och försvann. Ägaren vände sig då för andra gången till
den kloge och frågade hur han skulle göra. "Jo, sade denne,
än kan det lyckas att få upp kistan , men det blir nu mycket
svårare , ty den ligger nu djupt ner i jorden. Men bara
ni denna gång aktar er för att säga något alls, så kan det
lyckas." De begåvo sig andra gången dit, men då fick de syn

2479

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

7,

på ett hus , som "brände". och en gubbe som gick med en
spann vatten . Gubben bad dem hjälpa honom att släcka,
men de förstodo att det var något galet och gingo vidare
utan att säga ett ord. Den kloge hade nämligen sagt, att
vad än som kunde hända, skulle de låtsas som ingenting
och fortsätta tigande. Men när de började gräva blev
ägaren svårt sjuk och började frysa och skaka. Den andre
tog av sina kläder och svepte om honom, men det hjälpte
inte utan han blev allt sämre. Så det fanns ingen hjälp,
utan de måste ge upp tanken på att gräva upp skatten.

2479

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Drake

Drake

Min morfar hade sett en drake. Den liknade en sådan
"bessman" av trä som de hade förr i tiden. Draken var en
ond andemakt och den står ju omtalad i bibeln. Somliga
personer, berättade han, grävde ner skatter och satte den
onda andemakten att vakta skatten. Och där samlades då
alltid en massa ormar runt omkring.

Skäre
Frosta
S. Rönner

Yngt. Bjell Hagberg
Ber. (Nils Persson)

9.

2479

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Den onda andemakten

Den onda ande-
makten

En man , som var religiös och som aldrig ljög , och detta

är därför sanning var enda ord , berättade för mig, att

han en gång hade varit ute och höstat. När han skulle köra

hem såg han en kvinna ligga och jämra sig på vägkanten.

Han stannade och frågade hur det stod till. Hon svarade,

att hon var mycket sjuk. Mannen lyfte då upp kvinnan och

lade henne på höstavagnen och körde henne hem. Där skötte

han om henne i flera dagar. Mena alltid då han frågade

varifrån hon var , svarade hon : Från skyarna. Mannen blev

slutligen trött på dessa svar och lade henne i en vagn för

att skjutsa iväg med henne. Men då blev det ett väldigt

brak och kvinnan försvann. Det var ett troll eller en ond
andemakt.

*Skinn
Frosta led.
J. Rönner*

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKLIVSMUSEUM

2479

*fynd av Karl Högberg
pär tillägs Persson*

f. 1859 i H. Lellby

10.

Vattna hästarna

Vattna hästarna

Annandagens morgon innan drängarna redo Staffan skulle de rida till en å eller ett dylikt rinnande vatten och vattna hästarna. Var det tillfruset höggo de ett hå i isen. Om hästarna drucko av rinnande vatten, skulle de bliva friska och starka.

2479

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Göingar och slättbor

Göingar
och
slättbor.

Det fanns förr i tiden en göing i Sösdala, som ofta lurade slättboarna. En gång kom det en slättbo till Sösdala och han fick syn på några ~~kyrre~~ "sirser" / ett slags insekter/. Det var trevliga djur, tyckte slättbon, det skulle vara trevligt att ha några. Det ska jag ta med mig härnäst jag far till slätten, sa göingen. Men han tog i stället skäktor med sig och gav slättbon och sa till honom, att han skulle släppa dem i stugan, vilket denne också gjorde.

2479

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

En annan gång slog göingen vad med en annan, att han skulle ha en slättbo att skälla som en hund. Den som vann vadet skulle ha en kanna brännvin. De begåvo sig ner till Hörby, där det pågick marknad. Har du någon hund, som har valpar? frågade göingen en slättbo, som de träffade. Ja, det hade han. Vill du sälja en till mig? frågade göingen. Det ville slättbon. Men jag vill först veta hur den skäller, sa göingen, kan du inte hämta honom? Jo, det kunde han, och så börja han skälla som valpen och göingen vann sitt brännvin, men slättbon blev utskrattad.

2479

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Snapphanarna

Snapphanarna

Min mormor berättade , att hennes morfar brukade berätta om de sista snapphanarna, ty han var med på den tiden. När han var en liten, liten påg kom en afton, när de sutto och åto sin tarvliga föda , en hop snapphanar.

Hans far smög sig upp på loftet och gömde sig i höet.

Snapphanarna frågade efter honom, men kvinnorna svarade, att han inte fanns hemma. Men då började de söka efter honom och voro även uppe på höloftet och stack med sina vapen i höet och en gång stack de t. o. m. till honom, men han låg stilla , så att de funno honom likväl inte. Hade

2479

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

de hittat honom hade de antingen tvingat honom att bliva en av de sina eller också dödat honom. Kvinnorna smögo sig under tiden ut och gömde sig i skogen med den lille gossen. Snapphanarna gjorde rent hus och plundrade så mycket de kommo åt, så att de på stället blevo alldeles utfattiga.

Min mormor sade också, att hennes morfar berättat om snapphanehövdingen Simon. Han hade förföljts av en skara soldater, men när han kom till Stenshuvud vände han sig om och sköt två av dem och sedan störtade han sig ut i havet och drunknade.

2479

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIVKlogaKloga

Min äldste son fick ont i lederna, när han var ungefär 2 år gammal. Jag gick därför med honom till en klog , som hette Jönsson . Han tog en tråd från gossens krage och gick in i sin kammare, där han tillslöt alla fönster med gardiner. Efter en timmes tid kom han ut och sade, att vi skulle återvända om en fjortondagar så skulle vi få besked. När jag efter sagda tid kom till honom sade han , att han haft så brott så att han inte hunnit med pojken. Men dagen därpå skulle allt vara klart.

2479

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

16.
När jag då kom åter för andra gången tog han fram en lapp och sade: "Här har jag skrivit upp hur det gått till att pojken blev sjuk. Det blev när hans mor gick med honom. Och nu skaål hon sticka ett hål i köttet med en nål och ge honom tre droppar av sitt eget blod blandat med askan efter en liten bit linne. Detta ska han ha i både ny och nedan. Hans mor har nämligen haft med en smutsig linnebinda att göra när hon var med honom."

När jag läste lappen stod det precis beskrivet hur det hade gått till och det stämde från början till slut, ty jag minns än hur det gick till. Min hustru fick näm-

2479

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

ligen tag i en linnebinda, som någon hade smutsat ner
för henne. Jag kan se än hur hon stod och höll bindan
utsträckt och detta stod även beskrivet på papperet
som jag fick. Hon var mycket förtretad över ~~den~~ att
bindan var nedsmutsad .

Vi gjorde som Jönsson hade sagt, att vi skulle ~~g~~
göra. med pojken och han blev sedan precis frisk och
är det än i dag.

Register

2479.

18.

Gloggsoor	rida. 1.
Vårarbete	" 2-3.
Julbruk	" 4.
Drake och övergivna skatten.	" 5-8
Den enda andemakten	" 9
Vattna västarna	" 10.
Göingar och slättbor	" 11-12.
Snapphannarna	" 13-14.
Klaka	" 15-17.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV